

Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Inledning

Lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige – inbegripet reglerna om uppehållstillstånd för studier – (den tillfälliga lagen) har fått och fortsätter att få stora ekonomiska, juridiska och politiska konsekvenser för landets kommuner och regioner. Det saknas utrymme och resurser att inom ramen för detta remissyttrande redogöra för alla dessa följder. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) sammanfattar därför ett antal av de konsekvenser som vi bedömer följer av det nu kommunicerade lagförslaget och vill understryka vikten av att regeringen gör en analys och uppföljning av regelverket samt dess konsekvenser.

Sammanfattning

- SKL kräver att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att familjemedlemmar som beviljas uppehållstillstånd under ett år har samma rättigheter som de som får 13 månader långa tillstånd.
- Det finns behov av att analysera vilka välfärdssystem de som får uppehållstillstånd på grund av tillfälliga verkställighetshinder ska omfattas av. Författningsändringar behöver därefter göras.
- SKL anser att det behövs en analys av om regelverket avseende uppehållstillstånd för studier är ändamålsenligt. Bestämmelserna om tillstånd efter fullföljd utbildning kan särskilt behöva ses över. Det är angeläget att syftet med reglerna om uppehållstillstånd för studier kan fullgöras.
- Bestämmelserna om folkbokföring bör ses över. Den som får avslag på ansökan om förlängt tillstånd bör inte kvarstå som folkbokförd.
- Det behövs en uppföljning av vilka konsekvenser den tillfälliga lagen, inklusive reglerna om uppehållstillstånd för studier, har medfört för landets kommuner och regioner. Förbundets medlemmar måste få ekonomisk kompensation för sina kostnader.
- SKL vill betona vikten av att direktiven till den parlamentariska kommittén utformas på ett sådant sätt att författningsändringar även i regelverk som rör mottagandet kan föreslås. Det är angeläget att kommittén hör samman Riksrevisionens synpunkter och rekommendationer vad avser

konsekvensanalyser vid migrationspolitiska beslut¹ i det kommande arbetet och att SKL:s medlemmar får stabila planeringsförutsättningar i arbetet med mottagandet.

Förbundets ställningstagande

Uppehållstillstånd till vissa anhöriga

SKL kräver att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att anhöriga som får uppehållstillstånd under ett år har samma möjlighet till folkbokföring, förmåner från socialförsäkringen, studiestöd samt andra välfärdsförmåner som individer som får 13 månaders uppehållstillstånd.

Förslaget om att anhöriga till alternativt skyddsbehövande kan få uppehållstillstånd på grund av anknytning riskerar att medföra en ökning av antalet uppehållstillstånd som är kortare än ett år. Detta följer av att alternativt skyddsbehövande beviljas kortare tillstånd än flyktingar samt att den anhöriges uppehållstillstånd ska motsvara längden av vad som är kvar på anknytningspersonens tillstånd.

Att få ett uppehållstillstånd som understiger ett år kan få stora konsekvenser för individen eftersom rätten till bland annat utbildning samt hälso- och sjukvård i princip förutsätter en folkbokföring. Den statliga ersättningen till kommuner och regioner påverkas också om tillståndet inte är folkbokföringsgrundande. Skatteverket bedömer att familjemedlemmar till flyktingar och alternativt skyddsbehövande som regel kan antas komma att vistas i landet under minst ett år och ska därmed folkbokföras även om uppehållstillståndet understiger ett år, om det inte framkommer omständigheter som tyder på motsatsen.² SKL har fått signaler från kommuner om att det förekommer att anhöriga med korta tillstånd trots detta inte folkbokförs, vilket är oroande.

Regeringen måste säkerställa att Skatteverkets bedömning är enhetlig och även gäller vid mycket korta tillstånd samt att kommuner och regioner får ersättning för kostnader avseende denna grupp på samma villkor som individer med 13 månaders tillstånd. Det får inte heller, enligt SKL, finnas några hinder för andra myndigheter, såsom Arbetsförmedlingen, att besluta om anvisning till etableringsprogrammet även om individen väntar på beslut i fråga om folkbokföring.

Regeringen måste dessutom utreda om de som får uppehållstillstånd under ett år är att anse som bosatta i socialförsäkringsbalkens mening. Om dessa individer inte anses bosatta måste regeringen tillse att nödvändiga författningsändringar görs för att

¹ Se Riksrevisionens rapport *Konsekvenser inför migrationspolitiska beslut*, den 16 november 2017, RIR 2017:25

² Se Skatteverkets ställningstagande *Folkbokföring vid uppehållstillstånd kortare än ett år*, den 7 juli 2017, dnr 202 284594-17/111

säkerställa att anhöriga inte fräntas rätten till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner under tiden för det första tillståndet. I annat fall kommer förslaget att få konsekvenser för landets kommuner och särskilt socialtjänsten som prövar ekonomiskt bistånd. SKL har vid åtskilliga tillfällen uppmärksammat regeringen på de följder som handläggningstider vid statliga myndigheter får för socialtjänsten som utbetalar ekonomiskt bistånd under perioder som individen egentligen ska uppbära statliga förmåner.³ Att undgå ytterligare övervältring av kostnader på landets socialtjänster måste prioriteras.

Med anledning av att förslaget innebär att fler individer kommer att få uppehållstillstånd i Sverige vill SKL också framhålla vikten av att regeringen, vid utformningen av regelverket avseende uppehållstillstånd, beaktar kommunernas och regionernas möjligheter att finansiera och utföra sina åtaganden. Ersättningsystemen för flyktingmottagande tar inte kommunernas och regionernas reguljära verksamhet i beaktande, utan endast specifika insatser och merkostnader. Lång etableringstid och låga inkomster gör att de kommunala inkomsterna inte håller jämna steg med behovsökningen inom verksamheterna som mottagandet innebär. Detta perspektiv saknas i den ekonomiska konsekvensbeskrivningen. Även om en förändrad utlänningsrättslig lagstiftning inte formellt innebär att finansieringsprincipen ska tillämpas anser SKL att det ankommer på regeringen att tillskjuta nödvändiga generella statsbidrag. Kommuner och regioner ska inte behöva prioritera bort annan verksamhet och inte belastas ytterligare i den svåra finansieringssituation som vi ser framför oss.

Fler uppehållstillstånd pga. tillfälliga verkställighetshinder

Regeringen måste analysera vilka välfärdssystem de som får uppehållstillstånd på grund av 5 kap. 11 § utlänningslagen ska omfattas av och föreslå nödvändiga författningsändringar. Reglerna om statlig ersättning måste även hänga samman med de skyldigheter som kommuner och regioner har gentemot gruppen. SKL anser, som utgångspunkt, att de som får uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring omfattas av samma välfärdssystem som andra nyanlända och undgår att skrivas in i LMA⁴ vid förlängningsansökan under samma förutsättningar som andra nyanlända. De som får uppehållstillstånd som understiger ett år bör fortsätta att omfattas av LMA och Migrationsverkets mottagningssystem under tillståndstiden.

³ Se t.ex. SKL:s remissyttrande *Ett nytt regelverk för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet* (Ds 2016:35), den 12 december 2016, ärendenr 16/05416, s. 7 samt SKL:s remissyttrande *Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande* (SOU 2018:22), den 12 oktober 2018, ärendenr 18/02465, s. 13

⁴ Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Antalet uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen på grund av tillfälliga verkställighetshinder har, utifrån den information som SKL fått, ökat efter att den tillfälliga lagen började gälla. Om den tillfälliga lagen förlängs i ytterligare två år är det viktigt att regeringen tillser att det finns en sammanhållet och likvärdigt mottagandesystem för denna grupp.

Den som får uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 11 § utlänningslagen omfattas inte av bosättningslagen⁵, etableringslagen⁶ eller samhällsorienteringslagen⁷. Individens rätt till bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner samt studiestöd är enligt SKL:s uppfattning oklar. Eftersom de inte anvisas till en kommun för bosättning har de som bor på anläggningsboende, utifrån Migrationsverkets tolkning sedan september 2018, rätt att bo kvar där även efter uppehållstillstånd och fortsätter att omfattas av LMA.⁸ Detta påverkar såväl individens rätt till förmåner som kommunens möjlighet att få statlig ersättning. Samma sak gäller för andra grupper som inte kan anvisas enligt bosättningslagen.⁹ De som bor i eget boende skrivs ut från mottagningssystemet en månad efter att uppehållstillstånd ges med stöd av 8 § tredje stycket LMA och blir i de flesta fall beroende av ekonomiskt bistånd under tillståndstiden. Vid förlängningsansökan kan individen komma att skrivas in i Migrationsverkets mottagningssystem igen, även om ansökan lämnas in i tid, vilket påverkar såväl individen som den statliga ersättningen.¹⁰

SKL menar att det inte kan vara lagstiftarens avsikt att individens rättigheter ska skilja sig åt i så stor utsträckning beroende på om individen bor i anläggningsboende eller inte vid uppehållstillståndets beviljande. Ersättningen för bland annat ekonomiskt bistånd är därtill otillräcklig avseende de som bor i eget boende och inte omfattas av etableringen. Med nuvarande regelverk får kommunen inte heller utbetalt schablonersättning enligt ersättningsförordningen¹¹ avseende de som bor på anläggningsboende efter uppehållstillstånd, trots att kommunen är skyldig att erbjuda exempelvis vuxenutbildning till den som ska vara folkbokförd.¹²

⁵ Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

⁶ Lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

⁷ Lag (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare

⁸ Se Migrationsverkets rättsutredning *Rätten till bistånd enligt LMA för utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grunder som inte omfattas av bosättningslagen*, den 17 september 2018, dnr 1.3.4-2018-39165

⁹ Exempelvis de som får uppehållstillstånd på grund av 16 f § den tillfälliga lagen

¹⁰ Se Migrationsverkets rättsliga ställningstagande *Tillämpningen av begreppet samma grund i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., (LMA) vid ansökan om fortsatt uppehållstillstånd*, den 13 december 2017, SR 20/2017

¹¹ Förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar

¹² Se 29 kap. 2 § första stycket skollagen och jfr 10 § ersättningsförordningen

Reglerna om uppehållstillstånd för studier behöver ses över

SKL anser att det behövs en analys av om regelverket avseende uppehållstillstånd för studier är ändamålsenligt. Reglerna avseende uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning behöver särskilt ses över. SKL menar, med de krav som ställs i nu gällande regelverk, att de som fått ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier riskerar att få avslag på förlängningsansökan efter en förhållandevis lång bosättningstid i Sverige. Det är angeläget att det ursprungliga ändamålet med reglerna om uppehållstillstånd för studier kan fullgöras.

Sedan reglerna om uppehållstillstånd för studier började att gälla den 1 juli 2018 har SKL återkommande fått signaler från landets kommuner om att bestämmelserna avseende förlängt uppehållstillstånd och permanent uppehållstillstånd inte är rimliga i förhållande till bland annat ungdomarnas förutsättningar och tillgängliga studieplatser. Det finns vissa oklarheter som SKL i samråd med statliga myndigheter försöker att reda ut, bland annat vilka utbildningar som utgör sådana sammanhållna yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen som möjliggör förlängt tillstånd.

SKL menar att det kan finnas behov av att se över reglerna om uppehållstillstånd efter fullföljd utbildning. De ungdomar som beviljas uppehållstillstånd för studier och som förmår fullfölja en sådan utbildning som anges i 16 a § den tillfälliga lagen kan ha svårigheter att få en anställning som uppfyller kraven i 17 § samma lag inom sex månader efter avslutad eller fullföljd utbildning. För att få ett permanent uppehållstillstånd krävs, enligt Migrationsverket, en varaktig anställning. Detta avser i första hand tillsvidareanställningar, men även en tidsbegränsad anställning kan anses varaktig om den ska pågå under en längre tid. Det är enligt myndigheten inte aktuellt att bevilja permanent uppehållstillstånd på grund av en anställning som är avsedd att vara under kortare tid än två år från beslutstillfället.¹³

Med hänsyn härtill finns det enligt SKL:s bedömning en risk att de som fullföljer en utbildning på gymnasienivå inte når upp till kraven för permanent uppehållstillstånd inom den föreskrivna tiden för tillståndet efter fullföljd utbildning. Att utvisa en person som är folkbokförd samt har en utbildning och en förhållandevis lång bosättningstid i Sverige enbart till följd av att individen inte har fått en anställning i enlighet med bestämmelsernas utformning förefaller motverka syftet med det tillfälliga regelverket om uppehållstillstånd för studier.

¹³ Se Migrationsverkets rättsliga ställningstagande *Prövning av rätten till permanent uppehållstillstånd enligt 17 § lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*, den 24 maj 2017, SR 19/2017, s. 9.

Regelverket kring folkbokföring bör ses över

Eftersom det finns individer som blir folkbokförda, men får avslag på förlängningsansökan om uppehållstillstånd, anser SKL att det finns behov av att se över det folkbokföringsrättsliga regelverket.

Det sker inte någon automatisk avregistrering från folkbokföringen om ett beslut om avslag på ansökan om förlängt uppehållstillstånd vinner laga kraft eller en enskild avstår från att ansöka om förlängt tillstånd.¹⁴ Att en individ kvarstår som folkbokförd men samtidigt vistas i landet utan tillstånd kan medföra svårigheter för anställda i kommuner och regioner att bedöma rätten till exempelvis utbildning samt hälso- och sjukvård. Det kan även vara missvisande för såväl SKL:s medlemmar som statliga myndigheter att personer som inte har rätt att vistas i landet är folkbokförda.

En uppföljning av den tillfälliga lagens konsekvenser måste göras och kompensation utges

SKL anser att det behövs en uppföljning av vilka konsekvenser den tillfälliga lagen – inklusive reglerna om uppehållstillstånd för studier – har haft för kommuners och regioners verksamheter. Förbundets medlemmar måste därefter ges adekvat kompensation. Följderna måste också beaktas i arbetet med framtidens migrationspolitik.

SKL framförde i remissyttrandet över förslaget till den tillfälliga lagen år 2016 ett antal möjliga konsekvenser för förbundets medlemmar av tidsbegränsade uppehållstillstånd och de begränsade möjligheter till permanent uppehållstillstånd som då föreslogs.¹⁵ Förbundet framhöll särskilt risken för handel med anställningskontrakt som medför ökade kostnader avseende ekonomiskt bistånd på sikt, att hälso- och sjukvårdspersonalen ställs inför svåra patientsäkerhetsmässiga överväganden i valet av behandlingsåtgärder som sträcker sig längre än personens uppehållstillstånd samt ökad ohälsa hos asylsökande och nyanlända vilket påverkar såväl socialtjänsten som hälso- och sjukvårdens olika verksamheter.

SKL har i efterföljande remissyttranden angående reglerna om uppehållstillstånd för studier tydliggjort att förslagen får konsekvenser för olika verksamheter inom kommuner och regioner som regeringen förbisett i konsekvensanalysen. SKL vidhåller att regeringen ska ta ansvar för de konsekvenser som dessa regler har inneburit för förbundets medlemmar och säkerställa att ekonomisk kompensation utges.

¹⁴ Se 20 § folkbokföringslagen (1991:481)

¹⁵ SKL:s remissyttrande *Utkast till lagrådsremiss Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*, den 2 mars 2016, ärendenr 16/00873

Den parlamentariska kommittén

SKL vill betona vikten av att direktiven till den parlamentariska kommitté som ska arbeta fram förslag på framtidens migrationspolitik utformas på ett sådant sätt att det finns utrymme för analys avseende mottagningsvillkor för vissa grupper som får uppehållstillstånd samt förslag på författningsändringar i regelverk som avser mottagandet. Det är viktigt att Riksrevisionens synpunkter och rekommendationer (se nedan) hörsammas i det framtida arbetet.

SKL har under de senaste åren återkommande bevittnat lagförslag inom det migrationspolitiska området med mycket bristfälliga eller helt obefintliga konsekvensanalyser.¹⁶ Bristerna har inte enbart varit kopplade till lagstiftningsärenden av brådskande natur.¹⁷ Riksrevisionen har också, efter en granskning av 26 migrationspolitiska propositioner under åren 2004-2015, konstaterat att konsekvensanalyserna har haft brister bland annat avseende hur förslagen påverkar människor, myndigheter, kommuner och regioner.¹⁸ I enlighet med vad som anges ovan ifrågasätter SKL exempelvis om det överhuvudtaget gjorts en analys av vilka rättigheter de som får uppehållstillstånd på grund av tillfälliga verkställighetshinder ska ha. Det finns därtill en rad brister och ”glapp” i regelverket kring mottagandet av asylsökande och nyanlända som lämnades utan förslag till åtgärd av mottagandeutredningen.¹⁹ Enligt SKL:s uppfattning kan åtminstone vissa av dessa brister åtgärdas i arbetet med framtidens migrationspolitik.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Sverigedemokraterna lämnar reservation enligt bilaga 1

Vänsterpartiet lämnar reservation enligt bilaga 2

Miljöpartiet lämnar särskilt yttrande enligt bilaga 3

¹⁶ Se t.ex. SKL:s remissyttranden *Utkast till lagrådsremiss Begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*, den 2 mars 2016, ärendenr 16/00873 samt *Utkast till lagrådsremiss Ny möjlighet till uppehållstillstånd*, den 20 februari 2018, ärendenr 18/00631.

¹⁷ Se SKL:s remissyttrande *Upppehållstillstånd på grund av praktiska verkställighetshinder och preskription (SOU 2017:84)*, den 1 februari 2018, ärendenr 17/06189

¹⁸ Se Riksrevisionens rapport *Konsekvenser inför migrationspolitiska beslut*, den 16 november 2017, RIR 2017:25

¹⁹ Se SKL:s remissyttrande *Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22)*, den 12 oktober 2018, ärendenr 18/02465

Styrelsen
2019-03-15

Reservation från Sverigedemokraterna, Styrelsen 2019-03-15

Förlängningen av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet med hänvisning till eget yttrande enligt nedanstående:

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har gått igenom lagrådsremissen och funnit att den uppvisar allvarliga brister. Det finns flera direkta och indirekta konsekvenser av förslaget som i SKL's uppfattning skulle inverka menligt på samhället och den offentliga förvaltningen på central, regional, och lokal nivå, och även på individnivå.

Förslagen kommer i en situation då den offentliga välfärden fortfarande kämpar med följderna av 2015 års kris, och många kommuner alltjämt står inför omfattande utmaningar på grund av åratals av ogenomtänkt migrationspolitik. Trots den tillfälliga lagens tillkomst har den extrema invandringstakten till Sverige fortsatt, med över en halv miljon uppehållstillstånd beviljade sedan 2015. I större delen av Sverige råder stor bostadsbrist, och trots högkonjunkturen är arbetslösheten och utanförskapet stort bland invandrare, särskilt i de ghetton som blivit fler och fler, i takt med att fler och fler kommer till Sverige.

Möjligheten för alternativt skyddsbehövande att hämta hit anhöriga på samma villkor som flyktingar är således djupt ogenomtänkt. Det skulle dels innebära ökade volymer som kommer till Sverige, dels sända ut signaler om att Sverige efter en tid av tillnyktring i migrationspolitiken åter öppnar upp sig på ett sätt som skulle medföra ökade flöden hit.

Att till detta införa en tre månaders amnesti från försörjningskravet för dessa alternativt skyddsbehövande är ytterligare ett steg i fel riktning. Grundbulten i migrationspolitiken bör vara att anhöriginvandrare skall försörjas av sina anhöriga i Sverige, om det inte finns synnerliga skäl för ett undantag. Att personer som bott i Sverige i flera år fortfarande inte når upp till Migrationsverkets lågt ställda krav på försörjningsförmåga skall inte leda till att de får ett särskilt undantag, och att samhället därmed belastas. Istället bör det vara en sporre för invandraren att just integreras och arbeta, för att på sikt kunna försörja och till följd därav hämta hit anhöriga.

Förslaget att låta statslösa utlänningar under 21 års ålder vars uppehållstillstånd tidsbegränsats enligt den tillfälliga lagen erhålla permanent uppehållstillstånd efter

fyra år och sex månader av kontinuerlig hemvist i Sverige, är även det ogenomtänkt. Bestämmelsen tjänar uttryckligen till att ge utlänningen svenskt medborgarskap, något som ju istället bör utgå dels från etablering i Sverige, men också ens framtida avsikter i landet. Man skall inte få medborgarskap enbart för att man är född i Sverige och råkat bo här en viss tid. Det måste mer därtill. Genom att ett barn erhåller permanent uppehållstillstånd eller medborgarskap, erhåller också föräldrarna rätt till detta, även om förhållandena i hemlandet är sådana att ett återvändande snarast är aktuellt.

Det bör även övervägas huruvida internationella konventioner, såsom den föreliggande, överhuvudtaget skall kunna tvinga Sverige att bevilja medborgarskap, och i förlängningen permanent uppehållstillstånd, till utlänningar.

I övrigt är förslaget att förlänga den tillfälliga lagen av godo, eftersom Sverige alltjämt lider av sviterna efter krisen 2015, men även de senaste två årtiondenas oansvariga migrationspolitik. Sverige behöver andrum, på alla nivåer, för att åter etablera samhällskontraktet, och infria det löfte som det goda folkhemmet innebär.

Dock innebär de ändringar i den tillfälliga lagen som genomförts sedan 2016, främst de som ger uppehållstillstånd till utlänningar utan asylskäl, utlänningar som blivit uppskriva i ålder, och utlänningar som inte kunnat göra sin identitet sannolik, djupt beklagliga. De eroderar förtroendet för svensk migrationslagstiftning, och till själva begreppet flykting och skyddsbehövande. De premierar lögn och fusk kring ålder och identitet, och bidrar till en enorm osäkerhet i samhället i och med att medborgarna inte längre kan lita till att utlänningar faktiskt är vilka de utgivit sig för att vara.

Slutligen är det helt orimligt att utlänningar skall kunna beviljas uppehållstillstånd för gymnasiestudier, enbart eftersom de annars skulle utvisas eftersom de helt saknar skäl att vistas i landet. En utlänning skall beviljas uppehållstillstånd beroende på utlänningens egna, personliga skäl, och uppfyllandet av vissa specifika krav, som inte skall finjusteras av politiker i syfte att bevilja amnestier åt personer utan anknytning till landet.

SKL avstyrker därmed regeringens förslag i alla avseenden utom vad avser förlängningen av den tillfälliga lagen.

Då mitt yrkande inte vann gehör så reserverar jag mig emot beslutet.

För Sverigedemokraterna

Michael Rosenberg

Styrelsen
2019-03-15

Reservation från Vänsterpartiet, Styrelsen 2019-03-15

Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet med hänvisning till eget yttrande enligt nedanstående:

Förslag till beslut: SKL avstyrker förslaget om Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Regeringen föreslår att den tillfälliga lagen förlängs i ytterligare två år, med ändringen att alternativt skyddsbehövande ges samma rätt till familjeåterförening som de som beviljas flyktingstatus. Det finns mycket att invända mot förslaget. All kritik som fanns mot lagen när den stiftades är fortfarande relevant. Dessutom har lagen, som inte föregicks av någon utredning eller normal beredning, inte heller utvärderats av regeringen under de tre år den varit i kraft. Vilka konsekvenser en förlängning av den tillfälliga lagen får för kommuner och landsting/regioner har inte regeringen tagit hänsyn till. Argumentationen bakom förslaget är fortsatt mycket svag. Vänsterpartiet menar därför att lagen inte bör förlängas.

Vidare finns det framför allt två delar som kan ha stor betydelse för enskilda individer och som regeringen borde åtgärda. Det handlar om den så kallade tvåårsregeln som blivit en femårsregel och om 21-årsgränsen för familjeåterförening. Vi vill också uppmärksamma de hårda försörjningskraven för familjeåterförening som får stora konsekvenser för invånare i våra kommuner.

Tvåårsregeln blir femårsregel

Debatten om den s.k. tvåårsregeln för kärleksinvandring har pågått under en lång tid. Att utlandsfödda kvinnor tvingats välja mellan att stanna kvar i en våldsam relation eller att utvisas är upprörande.

Enligt utlänningslagen får den som invandrat genom anknytning (enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket) och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl – t.ex. att förhållandet har upphört främst på grund av att utlänningen, eller utlänningens barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid – får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Genom 8 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige gäller inte dessa bestämmelser längre när ett uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 eller 16 a § den lagen. Istället får den som invandrat genom anknytning uppehållstillstånd motsvarande anknytningspersonens, och undantagen rörande våld i relationen gäller inte längre.

Enligt familjeåterföreningsdirektivet (artikel 15) ska den som invandrat genom anknytning ha rätt att få uppehållstillstånd oberoende av anknytningspersonen senast efter fem års vistelse i landet. Därigenom är tvåårsregeln numera en femårsregel, och utan undantag för om våld förekommer i relationen.

I och med att den tillfälliga lagen har gjort tidsbegränsade uppehållstillstånd till regel vore det märkligt att bevilja permanenta uppehållstillstånd i dessa fall. Därför bör regeringen dra tillbaka denna bestämmelse i den tillfälliga lagen och lämna förslag på tillfälliga tillstånd av lämplig längd.

21-årsgränsen

En annan inskränkning av rätten till familjeåterförening i den tillfälliga lagen är att gifta par under 21 år saknar rätt att återförenas. I utlänningslagen är åldersgränsen satt till 18 år. Höjningen av åldersgränsen motiverades av regeringen med harmoniseringen till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner, utifrån föreställningen att en sådan harmonisering skulle få färre att söka asyl i Sverige. 21-årsgränsen grundar sig på artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet, som anger att för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får medlemsstaterna kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen.

Regeringens syfte, att begränsa antalet asylsökande i Sverige, kan knappast uppnås i någon större grad genom denna bestämmelse. Regeringen skriver också uttryckligen att den inte höjt gränsen av de skäl som familjeåterföreningsdirektivet föreskriver. Därför bör lagen ändras tillbaka till en 18-årsgräns.

Försörjningskravet

Det är mycket välkommet att rätten till familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande återinförs. Vänsterpartiet menar att rätten till familjeåterförening borde omfatta alla asylsökande som får uppehållstillstånd, exempelvis även de omkring 6 000 personer som sedan den tillfälliga lagen trädde i kraft fått uppehållstillstånd som övrigt skyddsbehövande, på grund av verkställighetshinder eller särskilt och synnerligen ömmande omständigheter.

Regeringen väljer också att behålla försörjningskravet för familjeåterförening. Ett krav som inneburit att föräldrar tvingats välja mellan vilket av sina barn som ska få komma till Sverige och att över 15 100 ansökningar om familjeåterförening avslagits sedan

lagen infördes sommaren 2016, enligt siffror från Migrationsverket. Det mycket hårda försörjningskravet drabbar även de svenska medborgare som vill få leva tillsammans med sin familj och söker om anhöriginvandring. Det slår också extra hårt mot dem som inte kan arbeta, t.ex. pensionärer och personer med funktionsnedsättning.

Styrelsen
2019-03-15

Särskilt yttrande från Miljöpartiet, Styrelsen 2019-03-15

Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

Miljöpartiet står bakom SKL:s yttrande som väl belyser de negativa konsekvenser vi ser i kommuner och regioner av den tillfälliga lagen.

Från Miljöpartiets sida vill vi dock lyfta ytterligare perspektiv på frågan och särskilt belysa konsekvenser för de individer som inte får permanent uppehållstillstånd.

Osäkerheten kring framtiden för personer med tillfälliga uppehållstillstånd försvårar integration och etablering i samhället. Unga personer som hittat ett tryggt sammanhang i skola och fritidsaktiviteter, med familj och vänner, riskerar att återigen kastas ut i ovisshet.

Konsekvenserna av den tillfälliga lagen står även i strid med beslutet att Barnkonventionen ska bli lag, något vi ser med stort allvar på. Barn har rätt till trygga uppväxtvillkor och samhällets oreserverade stöd, och vi ser med oro på hur barns rättigheter åsidosätts i glappen mellan kommun och stat, och i väntan på beslut.

De tillfälliga uppehållstillstånden leder till ökad psykisk ohälsa

samtidigt som de försvårar möjligheterna att få tillgång till vård och behandling.

Rätten till familjeåterförening borde omfatta alla asylsökande som får uppehållstillstånd, exempelvis även de omkring 6 000 personer som sedan den tillfälliga lagen trädde i kraft fått uppehållstillstånd som övrigt skyddsbehövande, på grund av verkställighetshinder eller särskilt och synnerligen ömmande omständigheter.

En parlamentarisk kommitté kommer att tillsättas med uppdraget att arbeta fram förslag om framtidens migrationspolitik. Vi hoppas att kommittén lägger fram förslag som driver Sveriges migrationspolitik i en mer human riktning än vad som är fallet idag. Frågan om migration behöver söka nya vägar för hantering, både i och utanför Sverige, då förväntade klimatförändringar och dess konsekvenser kommer medföra en stor ökning av antalet flyktingar i världen, sannolikt med svårighet att passa in i dagens system. Dock är inte tillsättningen av den parlamentariska kommittén ett argument för att den tillfälliga lagen ska förlängas.

Miljöpartiet de gröna